

PC JERSILD

Efter floden

COLTSO MMXI

© PC Jersild 1982

© Ersatz 2011

Omslag Håkan Liljemärker

Korrekturläsning Eva Sundquist

Tryck Livonia Print, Lettland 2011

ISBN 978-91-86437-34-3

Coltso är ett imprint till Ersatz

www.coltso.se

www.ersatz.se

Scenario 1

Inga måsar följer oss när »Diana« lämnar öppet vatten. Med 5
dieseln strypt till kvävningsgränsen och seglet revat styr vi in
mot vad som ser ut att vara mynningen av en kilformad vik.
Nu slår Kapten av motorn helt. Tystnaden efter dieseldunket
pulserar slött i öronen, när båten nigande föses in i viken på
sitt eget svall. Därinne ligger vattnet slätt och blytungt; him-
len har hela morgonen varit täckt av en oljig molnfäll.

Nu när fartvinden upphör börjar vi alla svettas. Kapten
hänger med överkroppen lutad ut ur styrhytten med under-
armen pressad mot pannan som skydd mot det diffusa men
intensiva gråljuset. Av oss övriga fem befinner sig tre i fören:
en ligger framstupa över det korta bogsprötet och glori i bot-
ten; de två andra står med båtshakarna redo. Den fjärde be-
finner sig i det öppna motorrummet och kippar i hettan med
näsan nätt och jämnt ovan däck. Mig slutligen har Kapten
kommenderat längst bak med ankaret. Jag ligger bakåtvänt
i spännbåge med händerna om relingens stålvarer och ena
foten sträckt mot jollen för att hindra den att slå i. Det är vårt
elfte landningsförsök på denna ö. Det är vanvett att gå in här
med motorn strypt – men Kapten har inget val. I oljetanken
finns bara en tumsdjup sump. Om vi inte sparar vårt sista
bränsle, kommer vi kanske aldrig ut i vinden igen.

Långsamt vrider sig fören när kuttern utan styrfart kanar
allt längre in. Den lätta jollen passerar »Diana« och stretar nu
med baken före in mot vikens spets. Jag reser mig och lyfter
ankaret med tross. Vikens stränder kantas av svart tång i en

tre meter bred bård. Ovanför reser sig branta sandvallar utan spår av växtlighet. På norra vallens krön sticker ett parti sotiga raukar upp som skelettlämningar efter någon utdöd jätteödda. I lä av raukarna har vinden gjort strömlinjeformade gropar i

6 den skära sanden.

– Allt klart! ropar utkiken i fören.

Tydligt ser han inget annat än sand på botten. Vad vi fruktar mest är glasbankar som kan skära upp skrovet, liksom kyla förvandlar vatten till is, kan hetta bränna sand till glas.

– Ankaret gå!

Jag vräker iväg den svarta, rostiga pjäsen så långt jag förmår. Vattnet som slår upp i en bruten pelare är grått som grus. Den grönskäggiga trossen sträcks och bockas som ett knäckt grässtrå i vattenlinjen. När jag gjort fast går jag fram på backen till de andra. Maskinisten flinar menande och tittar demonstrativt i himlen när jag tränger mig förbi. Kapten ger order om att vi skall äta innan vapnen kontrolleras och den som skall först i land utses. Själv tar han med sig sin torkade fisk upp på styrhytten, där han ställer sig med kikare och sjökort. Vi andra kurar med ryggen mot relingen och drar det sega fiskskinnet mellan hopbitna tänder. Ingen tittar upp, ingen vill verka intresserad, pigg eller kavat och av det skälet bli kommenderad först i land.

– Dom där raukarna, säger Kapten uppifrån styrhytten, dom där stenarna tyder på att här är gammal kust. Sjukortet stämmer som vanligt uselt. Men ni ska veta pojkar att raukar inte uppstår på en eftermiddag. Millimeter för millimeter har havet slipat bort de lösare bergarterna från bergets hårda skelett: Baltiska issjön, Yoldiahavet, Ancylussjön, Litorinahavet... En tillfällig, aldrig så häftig översvämning kan inte mejsla

fram några raukar. Tro mej pojkar, här har vi ursprunglig kust, här kan man vänta sej vad som helst: lämningar av en småbåtshamn, ett fiskeläge eller varför inte ruinerna efter en militärbas!

Med pannorna pressade mot låren åhör vi hans optimistiska föredrag. Ingenting säger han om allt jävulskap som lurar på oss, ingenting om faran att kliva i land på denna minerade sophög. 7

Kapten erbjuder sig som vanligt själv att bli den förste i land. Men det tillåter förstås inte vi andra. Hur skulle vi kunna leva vidare utan honom? Han besitter alltför många av överlevandets hemligheter. Vi andra behärskar bara en färdighet var: motorn, kabyssen, seglet, pumpen, trålen. Kapten ensam behärskar hela systemet. Men han är något mer än enbart den kunnige ledaren. Långt innan jag kom ombord på »Diana« hade han hunnit bli en symbol, en maskot för livets fortbestånd.

Minst meriter har jag. De andra kallar mig inte skeppsgossen utan Lilla fröken. Det pris jag fick betala för att komma ombord var att bli Kaptens lilla älskling. Därför litar inte de andra på mig. Alltmera sällan är jag Kaptens ende förtrogne. För det mesta är jag ensam och utfrusen.

– Vi röstar! säger Kapten och de andra hummar förstrött.

– Får jag föreslå Edvin som är ung och rask, säger han sedan och de andras buttra jakande går över i livligt understöd; maskinisten räcker till och med upp bägge händer.

Skeppskamrater som inte tagit i mig på månader dunkar mig i ryggen. Skrattande och med runkande rörelser över pipan överlämnar de ett av de bästa vapnen ombord, en rysk-

tillverkad automatkarbin med bajonett. Dessutom får jag låna ett av Kaptens armbandsur och hans filtklädda vattenplunta. Kapten vill också truga på mig en saltad makrill och en påse ris. Men jag avböjer – varför skall jag ha så mycket 8 proviant om det bara rör sig om en kort rekognoscering på en timme eller två? Kapten står och bligar generat på mina knän. Sedan går han under däck. De andra däremot är mer än villiga att hjälpa mig ner i jollen. De lägger ett par uppmuntrande loskor i vattnet tätt bredvid. Om två timmar måste jag vara tillbaka. Har jag inte visat mig om två timmar skickar de upp en lysraket som påminnelse. En halvtimme senare kommer de att lämna viken. Fem mans säkerhet går före en skeppsgosses.

Med händerna nerkörda i fickorna eller innanför byxlinningen står de och glor på mig när jag ror bort från »Diana«. Jag tycker inte om att ro: det förflutna släpar efter som en långrev. Kaptens svettiga ansikte skymtar i styrhyttens dunkel. Frånvarande står han där och glor mot stranden utan att lyfta handen till ett lycka-till eller ett vi-ses. Älskar du mig inte längre? Förut viskade han alltid ett blött jagälskardej när det hade gått för honom. Det är månader sedan nu. Sista gångerna har han varit tyst. Kanske har han bara varit för berusad, för sludrig för kärleksord? Jag var i varje fall full. Så full att jag efteråt kunde skylla mina spyor på vinet och inte på honom.

Jo, jag tycker om honom. Inte som man men som far. En fumlig pappa med hårda nypor. Välvillig i mun men skarp i kroppen. Det mesta som hänt bland de gamla militärfiltarna vill jag glömma: betten, blåmärkena och hans andedräkt.

Likaså hans fnitter och de långa, sentimentala levnadsberättelserna efteråt. Alla oförrätter, hans långa kamp för kunskap, hans döda morsa och de uppdiktade historierna om hans givmildhet. Men inte hans tal om far och son! Jag drömmer ofta om honom som min riktige far. Att vara Kaptens son är ingen 9 bra ställning ombord – men avsevärt bättre än älskare utan blodsband. Ett släktskap skulle också ha tvingat honom att lära mig navigation.

Det är ett dåligt tecken att de andra har slutat kalla mig Lilla fröken. För ett par månader sedan började de säga Edvin. Sedan blev det allt oftare Edvinjäveln. Snabbare än jag uppfattade de andra att Kaptens känslor börjat svalna.

Jag vrider på huvudet och ser att det är hög tid att sätta full fart på jollen och ta sig igenom tången. Jag vräker mig på årorna men fastnar ändå halvvägs. Årtagen sprätter torr-sim i de övre, prasslande lagren. Hundratals flugor lämnar den jodstinkande sörjan och kretsar runt mig. Det är ett dåligt omen. Man har sagt oss att denna ö skulle vara befriad från de myriader insekter som sommartid gör livet nära fastlandet outhärdligt. Ön här skall ha legat så länge under vatten att flugäggen dränkts; det är alltså inte sant. Snabbt ur! Till min förvåning når vattnet inte över stövlskaften. Jag försöker hålla flugorna från mun och ögon, näsborrar och öron får lämnas. Jag kränger på mig vapnet och travar i land med långa smackande kliv. Att ta sig uppför strandbanken är som att försöka klättra upp ur en grusgrop. Men det går om man tar branten på tvären. Smärre laviner bildas och sanden väller flakvis in i stövlarna. För att inte ramla måste jag kränga av mig vapnet. Jag får upp det på axeln och låter kolven ta stöd mot nacken. Pipan hotar glida ur min hand; vapenfett är

det enda vi har i överflöd ombord. Flugorna får krypa ostörda i mitt ansikte: vänsterarmen måste hållas stel och utsträckt för balansens skull.

10 När jag äntligen når strandvallens kam, möter jag den heta vinden som blåser från norr. Där nere bakom mig ligger viken fortfarande i lä, krackelerad som galvaniserad plåt. Jag tar några steg in mot land. Där sanden upphör övergår marken i en ofruktbar, knagglig klipplåtå. I fördjupningarna ligger smärre sandsjöar med glesa tottar torkad vass. Ännu längre mot norr hopas nya grusbankar och sandlinjer i kammar och vågor, gult i grått, grått i skärt. Jag blåser flugorna från läpparna, vänder åt höger och pulsar bort mot raukarna.

När jag tömt sanden ur stövlarna, klättrar jag upp på en rauk och vinkar ner mot båten. Bara Kaptén är synlig. Han står på styrhytten och granskar motsatt strand i kikaren. Hans blanka skalle glänser som en grå pärla. Uppe på rauken blåser det kraftigare; vinden börjar nu också nå viken där den slår ner fläckvis som slagregn. Kuttern niger och hans huvud glittrar. Jag skakar loss sand som fastnat under armbandsuret. Det har gått en halvtimme.

På väg ner lägger jag överkroppen mot den ljumma stenen. Rauken luktar inget. Eller kan en svag jodlukta anas? Lukten av långsam död. Men stenens delvis svartnade yta verkar frisk och är bevuxen med lavar i ringar av pudrat guld och silver. Jodlukten måste komma från tångbältet kring viken. Jag reser mig i den byiga vinden – flugsvärmen slits bort av blåsten och återgår till sina baser i tången.

Jag sätter mig med ryggen mot rauken och ålar fötterna i de kärvande stövlarna, torkar sand från karbinen med skjortan och beger mig sedan in mot vikens spets. Sanden är fastare

nu. Men den är fortfarande ljust benfärgad eller skär. Inga mörkare partier missfärgade av läckande olja kan jag upptäcka. Jag skulle behöva en lång stav eller ett tunt rör att köra i marken. Vad finns gömt under mina fötter: skrovlig klippgrund eller en sjunken stad?

11

Inne i vikens spets rinner en rännil fram under en bar klipp-häll och söker sig i en decimeterbred sandkanjon ner mot vattnet. När jag närmar mig den tunna bäcken, lossnar yt-skikt av sand och hotar täppa till flödet; jag får stövla runt längre in. Jag lägger mig på mage över själva källan. Vattnet är ljummet men klart, det smakar aningen bräckt men inte olja. Jag tvättar sand från mina ansiktsöppningar. Om det här är gammal kust – åt vilket håll ligger i så fall den ursprungliga stranden, den som finns uppritad på sjökortet? Åt söder smalnar sandbankarna och bildar längst ut ett krokformat rev över vilket två havsströmmar bryts. Eftersom Kaptén står och granskar södra stranden i sin kikare, bestämmer jag mig för att också ta en närmare titt på den. Här i söder finns inga raukar, bara en vackert svängd sandkam som bolmar lätt i brisen. Jag marscherar på och är snart i höjd med »Diana« som nu ligger rakt norr om mig och helt skymmer jollen vid andra stranden.

Plötsligt sätter de segel! Bommen slår och bakre ankaret halas upp, sedan det främre. De springer fram och åter över däck som om det gällde att hindra kuttern från att tippa. Seglet slutar fladdra, tar vind och fylls. »Diana« lägger sig på babords bog, niger djupt, vänder runt och riktar stäven mot havet. Jag ömsom rutschar, ömsom springer på hämlarna utför strandbanken.

– Hallå!!!

Jag svänger vapnet i luften. Kuttern stävar utåt med knattande rigg och den övergivna jollen blir synlig i tångbältet vid andra stranden. Vad har hänt?! Vilken för mig osynlig fara hotar »Diana«? Runt stränderna syns inget.

12 – Kapten!!!

Jag ropar mot ett tomt skepp; de har gått under däck eller trängt ihop sig i styrhytten. Jag går ner på knä, kör kolven i marken och bränner av en serie. Vapnet studsar. Ingen reaktion från båten. Så stark kan vinden inte vara att den överröstar automatelden. Jag börjar springa på den mörka, fasta sanden mellan tången och strandvallen för att ta mig runt till jollen. Bajonetten daskar mot rumpan. Vägen stängs av en volme brun tång som syltar sig rött i mitten. Ut i vattnet med vapnet på halvsträckta armar över huvudet. Vattnets plötsliga motstånd får mig att snubbla. Jag stannar, svänger helt om och ser kuttern lätt lutad glida ut mot öppet hav. Jag siktar mot styrhytten och skjuter. Skotten sprätter harmlöst i kölvattnet som om någon strött en handfull grus över vågorna.

När jag äntligen når jollen är den nordliga vinden så häftig att den skulle fösa mig över till andra stranden om jag försökte ro efter »Diana«. Därute har kuttern fallit av åt söder och slörar nu med hög akter ner mot det krokformade sandrevet. Var Kapten så angelägen att bli av med mig att han utan vidare offrade jollen? Eller lämnade han jollen för att visa att han tänker återvända? Jag släpar upp jollen på den bara sanden, men det finns ingenting att göra fast den i. Sedan stultar jag för andra gången uppför den lösa sandbanken. Nu är det inte flugor som sätter sig i ögonhåren utan rykande sand som knastrar i munnen. Från krönet ser jag att kuttern vänt igen

och nu seglar rakt västerut. Jag känner hoppet stiga. Säkert är det bara de våldsamma vindbyarna som fick dem att så plötsligt lämna den osäkra ankringsplatsen.

En sned regnridå drar fram över havet i väster och »Diana« försvinner ur sikte. Jag börjar gå inåt land för att hitta skydd. 13 Den gulnade vassen gnisslar i blåsten. Mellan sandpölarne ligger den flata, småknöliga klippan bar, fläckvis svartnad som efter brand. Den är genomkorsad av grunda sprickor. De flesta är fyllda med sand fin och hård som metallspån. I ett par av de djupare rämnorna finns rum för några ruskor rostigt lingonris. På en planta sitter ett par fjolårsbär. De tillrar runt som torra pepparkulor innan de rycks ur min hand. Efter ytterligare några tiotal steg är jag nära att falla ner i en flera meter bred ravin. Jag hinner knappt uppfatta den på grund av flygsanden. Lättad kravlar jag mig ner i lä och vågar åter flåsa genom öppen mun.

Ravinen som vidgar sig mot botten är delvis fylld med stora stenblock. Väggarna är terrasserade. Ett fint sandregn silar ner från stormen däruppe. Här luktar jord och mögel, men klippväggen verkar frisk och uppvisar ett brokigt lavmönster. Här växer också grönbå brännässlor som stinker gammalt piss. Jag tar en handfull småsten och sätter under näsan. Jod? I så fall är lukten så svag att den gränsar till inbillning. Många har dött med jod i andedräkten. Jag kan inte se för mig hur pappa dog. Jag minns inte hans ansikte. Men jag minns hans händer när han i kramp pressade dem runt mitt huvud. Jag kunde inget uppfatta av hans mummel, eftersom hans händer täppte till om mina öron, men jag förstod att han välsignade mig. Minne eller inbillning? Det enda jag säkert kommer ihåg är jodpusten ur hans mun.

På ravinens botten öppnar sig ena väggen till en grotta. Här är marken torr och täckt med nerregnad sand. Jag kryper in på alla fyra, krånglar av mig vapnet och lägger mig på sovsidan. Det är inte mer än en vecka sedan Kapten övergav mig
14 senast: Vi låg över en grund undervattensplåtå på öppet hav. Stiltje rådde och de hade skickat mig i vattnet för att leta efter orsaken till vibrationer från propelleraxeln. Jag kunde med nöd och näppe stå på tå på grundet och nå med näsan men inte munnen över ytan. Men de lät kuttern driva iväg. Först simmade jag efter men blev snart tvungen att ta mig tillbaka till grundet där jag blev stående på tå med utbredda armar och fladdrande händer. »Diana« låg ungefär hundrafemtio meter bort. Det var så stilla på havet att jag kunde uppfatta svordomarna i deras gräl. Till slut drog de igång dieseln och hämtade upp mig. Ingen talade längre om någon propeller-skada. Kapten tog mig gråtande i famn.

Jag vaknar av att en fladdermus vinglar över mitt ansikte. Det är natt. Inget hörs längre av stormen. Jag kryper ut ur grottan. En rund måne med skarpa kanter lyser rätt ner i ravinen. Jag står bredbent på botten och glor uppåt med bakåtböjd nacke och öppen mun; det är som att stå i ett djupt hål och stirra upp mot brunnsöppningen.

Jag klättrar upp. Det är kallt och stilla. I det skarpa mån-skenet ligger landskapet som en slocknad eldhärd i svart, grått och askvitt. Med höga steg börjar jag springa mot viken men får snart hejda takten och i stället släpa stövlarna efter mig. Jag kavar och stretar genom silversanden. Jag tar sikte på raukarnas profiler. De verkar högre nu. Kanske har stormen rivit bort mer sand. Jag stannar upp, en bild slår emot mig ur

Kaptens *Historiska byggnadsverk*: raukarnas vacklande pelare bildar en oregelbunden tempelruin, ett halvt nersmält minnesmärke på väg att tvingas ner på knä.

När jag står vid raukparet kan jag inte längre se något vat-
15 ten nedanför! Där viken legat kan nu bara en vag sänka anas. Söder om den fortsätter sanduddens som förut ut i en krok som gräver ner sig i det svarta havet. Ingenstans ett segel. Jag riktar vapnet uppåt för att skjuta – men vad skulle det leda till? Ett litet hål i natten intill månen?

Jag fortsätter tvärs över den före detta viken mot södra sanduddens. Flera gånger snubblar jag på huvudstora stenar. Månen glider in bakom några violetta moln och landskapets skuggor upplöses: jag vet inte längre om jag marscherar ovanpå sanden eller simmar fram med sand upp till armhålorna. Utan minsta förvarning håller jag på att störta utför en brant. Jag lyckas böja mig bakåt och faller ner på knä. Månen kommer fram på andra sidan molnen och belyser en flera hundra meter bred krater. I kratern ligger en till hälften översandad stad. Hustak och ruiner leder i räta rader upp mot ett avslaget kyrktorn. Tornvinden ligger öppen och jag kan urskilja två svarta klockor vräkta på sidan i den saltvita sanden. Närmare mig, precis intill branten där jag fällts på knä, ligger en stor cirkelformad skiva. Det kan vara en cistern. Jag lyfter en av de huvudstora stenarna och vräker ner den i kratern. Med en dov plåtduns landar stenen på cisternens tak. Men jag kan inte av mullret avgöra om cisternen är tom eller fortfarande innehåller olja. Om Kapten återvänt, om de trots allt bara stack till havs för att inte bli inblåsta i viken – vilken triumf för mig: en oljecistern!

Jag överväger att skjuta mot cisternen för att se om det

sipprar ut olja. Men det är för farligt. I stället samlar jag mer sten som jag i mitt oförstånd börjar vräka ner. För sent inser jag misstaget. Ljudlöst lossnar sandlavinen och vräker mig ut för slänten.

16

När jag kommer till medvetande igen ligger jag i strandsvallet med stukad vänsteraxel. Stövlarna är borta. Klockan är också borta. Hostande och frustande släpar jag mig upp. Karbinen sitter fortfarande i remmen över ryggen. Kramp gör att jag bara kan hålla ett öga öppet i taget. Saltvatten, sand och solglitter svider på läpparna. Gång på gång måste jag sätta mig på huk och ömsom hosta sand, ömsom kräkas saltvatten. Törsten bränner mellan uppstötningarna. Sanden klöser i min kluvna läpp. Jag har förlorat vattenflaskan.

Länge sitter jag dubbelvikt på stranden intill vågorna som slamrar bland klapperstenarna. Jag lyckas kränga höger arm ur skjortan. Smärtan i vänsteraxeln hindrar mig från att helt få av skjortan. Jag börjar tvätta och putsa vapnet rent från sand och skräp med den lösa skjortfliken. I flera timmar sitter jag där på huk och gör vapenvård. Ända sedan tidig barndom har jag funnit trygghet i tillgången till skjutfärdiga vapen.

Det blir kväll och den blåroda solen når havet i väster och börjar pressas samman mellan dag och natt. Jag kommer äntligen stapplande på fötter, vänder den onda solen ryggen och börjar på alla fyra klättra uppför strandbanken. Däruppe ser jag genast raukarna. Udden i söder har också kvar sin krok-kontur. *Men var är staden?* Jag trampar runt i cirklar bland sanddynerna men ingenstans ett spår av någon cistern eller några ruiner. Var det då bara ett elakt bländverk? Sådant som människor ser i stark nöd: glittrande vattenkaraffer, travar

med stekt fisk, såar av sött vin? Kanske har jag än en gång lurats av min egen längtan. Inget skulle ha kunnat stärka min ställning så som en oplundrad oljecistern.

Innan det blir helt mörkt hittar jag vägen tillbaka till den enda trygghet som finns: ravinerna. Redet jag gjort i grottans öppning finns kvar; i det sista snåla ljuset stirrar jag ner i mitt eget kroppsavtryck i sanden. Jag lägger mig så till rätta i den redan färdigstöpta formen. Vänsterskuldran bultar, axeln har svullnat upp. Jag osäkrar vapnet och lutar örat mot karbinens mynning, kniper ihop ögonen, gapar och trycker av. Men i mitt huvud exploderar inget brandrött klot, inget gasvitt moln. Bara sanden knastrar i vapnets döda mekanismer.

17

Senare på natten hör jag ett svagt droppande. Jag börjar krypa runt efter det klingande ljudet. Till min förvåning finner jag det droppande vattnet och sätter mig på huk under som en fågelunge och sväljer. Vattnet är svalt och sött. Det är långt mellan dropparna. Till slut orkar inte törsten längre hålla mig upprätt utan jag välter över på min friska skuldra och kravlar tillbaka till redet i sanden.

En ny dag: jag sitter och stirrar på regnridåerna ute i ravinerna. Mina halvtorra, sandingnidna kläder är stela som läder. Det har slutat dunka i min skadade axel; en jämn, stum smärta får mig att sitta blickstill. Med stor ansträngning sträcker jag höger hand ut i regnet för att dricka. Då ser jag att handflatan är svart av fet sot. Det måste komma från grottan! Jag rycks ur min stelhet och hasar inåt grottan. När jag vant mig vid det svaga ljuset upptäcker jag en krans av stenar några meter in. De är svärtade på insidan. Av själva elden finns inte minsta spår, som om den som eldat samlat ihop den slocknade härden

18 efter sig. När jag lyfter på en av kransstenarna faller en gråsugga till marken och rullar kvickt ihop sig till ett litet klot. Hur länge sedan är det någon gjorde upp eld här – tusen år eller en vecka? Jag kryper ihop i mitt sandrede igen och kölden skakar mig till sömns.

Om »Diana« återvänder kommer de inte längre att kunna orientera sig. Bäst för mig att stanna här i grottan. Jag är uppfödd i bergrum. Det är rått och fuktigt om sommaren men om vintern kan en unken värme stiga fram ur själva berget. Jag hade varit så länge till sjöss att jag förra sommaren knappt mindes hur en grotta luktar. Men då lämnade de mig ensam två dygn på en granitkobb utan vatten eller mat. Turligt nog fanns där en grund grotta. När de äntligen hämtade mig yttrades inte ett ord som förklaring eller ursäkt. Jag fick senare för mig att det handlat om ett vad. Särskilt långt borta hade de knappast varit. De var alla rödögda och stank av gammalt risvin. I kabyssen hittade jag inälvorna efter en liten haj som jag satte i mig.

Jag vågade sedan inte stanna ombord utan rymde så fort jag såg en chans. Vi låg i hamn med två vänligt sinnade båtar. Skepparen på den ena var litet förtjust i mig och bjöd mig ombord. Hans fartyg var större än »Diana«, en före detta lustjakt med mesanmast. Skrovet var i rostfritt stål och den bortsmälta överbyggnaden av plast hade ersatts med en klumpig styrhytt i korrugerad plåt. Men alla segel fanns i behåll, till och med den regnbågsmönstrade spinnakern som skepparn drog fram för att låta mig smeka. Besättningen bestod förutom honom själv av två äldre bröder och en kusin. Jag trivdes, det var gott om plats. Skepparen ställde inga speciella

krav första natten utan nöjde sig med att trycka sig intill. Men på morgonen kom Kapten med vapen i hand och hämtade in mig.

Jag trodde jag skulle få spö förstås eller pistolkolven i skallen. Men han tog bara ner mig i sin hytt, där han med handen om min nacke visade mig sin vykortssamling, som jag sett så många gånger förr. Där fanns korten från badstränderna, de oändliga sandplagerna med tusentals människor med parasoll och kylväskor. Vi fick oss ett gott skratt tillsammans den här gången också: aldrig skulle så många människor kunna hålla sams! Hur många människor har jag sett samtidigt på samma plats? Innan pappa dog kanske femtio. Och när vi stormade den gamla bunkern i höstas ihop med sex andra besättningar – då måste vi ha varit uppåt trettio man! Men jag har mycket svårt att föreställa mig flera hundra personer tillsammans. Hur är det möjligt att skilja dem åt? Kan naturen verkligen vara så rik, att den kan frambringa så många olika ansikten – för att inte tala om röster! 19

20 Nästa morgon kommer dimman. Den rinner ner i klyftan och förvrider avstånden: plötsligt tycks bergväggen mitt emot ligga femtio meter bort. Jag kravlar mig uppför terrasserna obehävar; i stället kånkar jag på min obrukbara vänsterarm. Det är svårt att få något bra grepp om armen. Ena stunden sätter jag högerhandens klor i vänsterskuldrans smärta för att mota ont med ont. I nästa ögonblick pressar jag den sjuka armen mot kroppen för att kunna hålla den stilla under klättringen. Efter några meter måste jag sätta mig. Jag för vänster hand mot munnen och biter i tumlåret. Det hjälper inte mot smärtan men lindrar köldskakningarna.

Där uppe rullar gula dimmor. Jag sätter mig på huk och väntar på bättre sikt. Jag petar svartnade sandkråkor ur näsan. Magen är spänd av dåligt tuggad luft. Jag försöker släppa väder men kan inte; slutmuskeln kniper snålt om kroppens innandömen. Så småningom blir det ljusare och jag börjar på försök gå inåt land, noga med att markera djupa spår i sanden.

Varför har du övergivit mig? Du tog mig ombord för att du tröttnat på min företrädare. Det förvånar mig inte: han hade blivit tjock och lat – och gammal. Du ville inte ha en eunuck i sängen. Du ville ha någon där det som skall sticka ut, stack ut och på vilken du kunde ligga och räkna revbenen under dina långa berättelser om dig själv.

Så blev min första uppgift, sedan du provat mina företräden, att göra av med eunucken; så som eunucken tidigare gjort av med sin företrädare. Och nu? Jag har inte sett till nå-

gon ny älskling. Det verkar inte riktigt genomtänkt att göra av med mig, innan du fått en ny på hand. Dessutom är inte jag som andra en och samma jämt och ständigt. Tvärtom! Under filtarna har jag förhört mig om dina drömmar och ideal: långa, livliga, muskulösa, slanka? Ditt svar har varit: 21 unga, yngre, barnsligare. Jag har spelat apa, fumlat mot bättre vetande, visat ekorrhvick nyfikenhet när mitt hjärta bara känt sorg och leda. Jag har saltat i andras soppa och hållt nubben i deras stövlar. Litet har det roat dig att se dem klå upp mig. Men den egentliga kärleken har det blivit allt skralare med. Var skulle du få tag på en yngre – i hela mitt trettiotåriga liv har jag aldrig träffat på en person som varit yngre än jag. Jag har försökt få liv i dina lustar genom att sakta blåsa på ditt ollon. Men du bara sitter där och tuggar tomning. Du som en gång tillhörde de uslaste – men hittade en säck kryddpeppar och kunde köpa egen båt och besättning.

Jag måste stanna och bita mig i axeln igen. Den känns stum nu. Det kryper litet i den som om ådrorna vore fyllda med fin sand. Jag sätter plötsligt fart och rusar rätt in i den lättande dimmans tunnel av ljus. Profilen av ett skepp glimtar till där framme: tydligt, utstansat – i nästa sekund är det borta. Jag håller andan och väntar, pulsen håller räkningen i min tinning. Så återkommer skeppet. I sandhavet har en motortorpedbåt med skarp profil och lång back gått på grund.

Jag äntrar det rostiga skeppet från aktern. På styrbords sida har askgrå jord blåst upp i en våg som slår in över backen. Dörrar och luckor är uppbrutna, pansarglasat borta ur fönster och ventiler. Över bryggan krälar spruckna sladdar, av kommandocentralen återstår inget utom plåtväggarna. I sitt runda torn pekar luftvärnskanonen rätt i himlen med pipan igen-

proppad av jord. Själva skrovet är fyllt med sand. Jag gör ett försök att gräva mig ner i motorrummet för att söka efter olja, men det blir snabbt för hett att arbeta under plåten med bara en hand. I sockeln efter babords lanterna finns ännu en skvätt vatten. Jag sörplar det i mig med strutade läppar.

När jag sparkar på en av torpedtuberna rullar ett torrt getingbo ur mynningen, huvudstort och kraniegult. Jag klättrar upp ovanpå det runda kanontornet. Söderut syns bara sand och ännu längre bort ett dött hav. I norr kan flata klippor anas bortom lösslandskapet. Kanske finns det sötvatten där – och smådjur: snokar, igelkottar, sork eller rent av äggläggande fåglar?

I skymningen når jag klipplatån i norr och börjar genast söka efter vatten. Berget är sprucket och befinner sig i olika stadier av sönderfall. I sänkorna ligger lösa block med skarpa kanter, de högre områdena täcks av småsten. Här finns mer jord än sand. Döda rötter vrider sig ovan jord, de enda levande växterna är gräs, ljung och brännässlor. Något ytvatten finner jag inte. Jag gör en bädd i lä av gräs och tuvor.

Jag väcks på natten av en igelkott som gläfsar och grymtar bland nässlorna. Jag kan inte få syn på den. Men jag ser de svarta växterna vaja mot den mörkblå himlen. Jag försöker få ut igelkotten på fri mark genom att kasta sten i nässelstån- den. Men i stället tystnar den. Jag drar mig upp på klippan för att inbilla den att faran är över. Men den är lika misstänksam som jag. Längre får jag sitta där och massera min onda axel.

Till slut ger jag upp och reser mig. Av ren rutin tittar jag runt i olika vädersträck. Ett gulrött sken glimtar till i norr. Jag söker mig upp på en högre klippa, men inser så att det är

bäst att gå tillbaka till första utkikspunkten. Flera gånger ser jag det irrande ljuset. Jag tar sikte och lägger en sträng av stenar för att i morgon kunna gå i rätt riktning. Sedan lägger jag mig för att vara utvilad när solen går upp. I minnet försöker jag se Kaptens sjökort över ön. Men som på alla sjökort är inlandet vitt och okänt.

Blåsten väcker mig före ljuset. Vinden slår i brännässlorna. Jag hänger på mig automatkarbinen och hakar bajonetten i bältet. Trots att jag är lätt lastad får jag snart problem med mina bara fötter. Ombord går vi alltid barfota, även om vintern. Eftersom jag vant mig från barndomen besväras jag inte särskilt av kylan ens när däckets nerisat. Många av de äldre däremot tål inte kölden utan tultar runt i fotlappar, tossor eller slitna gummistövlar – jag har sett mer än en gå överbord.

Nej, kylan besväras inte mina fötter. Men jag är rädd för skador. Ombord synade vi »Dianas« däck varje vakt. Nya flisor eller uppkrupna spikhuvuden åtgärdades omedelbart. En inflammerad skada i fotsulan är mycket farligare än ett uppslitsat finger. Den som inte kan röra sig obehindrat faller lätt offer i häftig sjögång eller plötslig strid.

Här på marken känner sig mina fötter främmande. Här finns taggar, flis eller järnskröt, glidande stenar, gömda sprickor eller övergivna kaninhål. Jag får gå med ögonen i marken – efter en stunds vandring är jag inte säker på riktningen längre. Några bra landmärken finns inte. Klipputsprång och stenblock upprepar varandras konturer.

Vid middagstid spärras vägen av ett vassbevuxet träsk. Det är nu åter vindstilla – och hett. Träsket brer ut sig både åt öster och väster. Men det är smalt; i norr anas nya klipplatåer

24 bara ett par hundra meter bort. Jag lägger vapnet på huvudet och balanserar det med höger hand. Min sjuka arm låser jag innanför byxlinningen så att den inte skall slänga ut i någon plötslig reflex; minsta rörelse i axelkulan smärtar fortfarande outhärdligt. Mellan vassruggarna ligger sprucken jord i vitt och mönja. Jag sjunker ner till knäna men under fötterna känner jag flata stenar. Jag balanserar långsamt ut mot träskets mitt; där skiner ett tunt skikt öppet vatten. Det är bräckt och smakar unket – men inte värre än att jag begärligt dricker det. Utan framgång försöker jag fånga en av de små nästan helt genomskinliga gräshoppor som svirrande far mellan de skarpslipade vassbladen. Kapten hade trots allt rätt: jämfört med andra platser finns här praktiskt taget inga insekter.

På andra sidan når jag en mager alvarsmark med klappersten, tuvor höga som myrbon och svart ris som kryper efter marken i rullade taggtrådsformationer. När jag tittar ner på mina ben ser jag hur fötter och byxor är klädda med brun päls efter träsket. Marken blir allt besvärligare för mina oskyddade fötter. Jag tvingas ta långa omvägar runt det tätaste riset och har nu ingen aning längre om riktningen.

Sent på eftermiddagen träffar jag på en slö ödla som jag skjuter. Det blir inte mycket kvar efter salvan men jag petar upp det grå köttet ur skotthålen med bajonetten. Framför mig ligger en säkert tio meter hög klippvägg som jag väljer att följa mot öster i stället för att bestiga. Jag är ordentligt trött nu, det blir allt svårare att hålla balansen med bara en rörlig arm.

För en gångs skull i mitt liv har jag en nästan orättvis tur: på kvällen träffar jag på en stuga, eller snarare ett stenskjul, som lutar sig mot den höga klippväggen. Skjulet är uppfört i

travad sten och har platt tak av diverse oregelbundna plåtbitar. Det finns också en murad skorsten och ett fönster framtill, en rund båtventil i metallinfattning. Någon riktig dörr finns inte, bara ett meterhøgt hål i väggen bredvid fönstret. Hålet gapar öppet – på marken framför ligger en välvd aluminiumdörr med handtag, förmodligen från ett flygplan. En stenig sluttning leder ner mot en brunn. På en krans av flata stenar står en bucklig hink med en stålvaier lindad runt handtaget. Bortom brunnen ligger en vidsträckt skog av tvåmeterhöga brännässlor. Inget syns. Inget hörs. 25

Allt detta ser jag på ett ögonblick – sedan smyger jag bakåt och kryper ihop bakom en stor sten och lyssnar. När allt fortfarande är fullkomligt tyst avancerar jag till en bättre utkikspunkt bakom en grusvall med lagom glest starrgräs. Där kan jag ligga och kika osedd. Stället verkar bebott eller nyligen övergivet. Några meter från huset finns en kompost omgiven av en låg stenmur. I komposten ligger vass och brännässlor, de översta har inte hunnit gulna. Intill komposten ligger ett litet fält av sand och jord i korta fåror. Vissen potatisblast sticker upp. I en ståltråd spänd mellan huset och ett rör nerkört i komposten hänger några långärmade, gråblå undertröjor fastknutna i ärmarna.

Brunnen lockar med sitt vatten – liksom potatisen. Men det är för farligt nu i kvällsljuset. Bäst är att vänta till gryningen eller möjligen i natt om månen inte är för stark. Jag drar mig bakåt och går runt huset på större avstånd och håller skarp utkik efter spår av husdjur. Djur som kan kackla, skälla eller gnälla. Men inte ett spår av höns eller annat. Jag drar mig ut på alvarsmarken i sydväst och gör ett rede för natten.

Kvällen förflyter under absolut stillhet. I väster mister solen

sin skarpa kontur. Sladdrig som ett rödsprängt fisköga mosas den och suggs upp i den järnblå horisonten. En svag fullmåne, fläckig som ett måsäg, står redan högt i öster. Månljus är otillräckligt men människovänligt. Solljus är effektivt men 26 farligt. Hur många människor miste inte synen åren efter kriget! Solen hade blivit många gånger starkare än förr. Jag har hört de gamla säga att luften kokade bort över oss. Månen däremot har aldrig gjort människan något förnär. Den som snubblar i månens alltför svaga sken har bara sig själv att skylla.

Det är andra natten jag inte sover mer än ett par timmar. Eunuckens flinande och måndiffusa ansikte svävar i skumrasket framför mig, ett slag så tydligt att jag kör fram pek-fingret mot hans ena öga. Sin egen föregångare hos Kapten hade eunucken lyckats binda under sömnen och sedan hävt över bord. Nu när det var min tur beslöt jag att först bedöva eunucken med ett slag i skallen; jag ville inte slänga i honom levande. De andra påstod nämligen att föregångaren fortfarande, efter flera år, i nätternas stiltje hördes råma som en säl. Eunucken flinade och bad för sitt liv. Han hade en våldsam snuva den dagen med snorgator ur bägge näsborrar. Detäck-lade mig tillräckligt – och jag förmådde slå till. Men jag drämde till för lätt med hammaren. Det vällde blod ur örat på honom och han blev desperat och försökte klänga upp i masten. Kapten förbarmade sig och kostade som en sista kärleksgåva på honom ett skott. Längre fick jag lida smälek för att jag inte förmått göra av med min företrädare av egen kraft.

Dagen är framskriden när jag vaknar. Axeln är fortfarande blåsvullen men går att röra något utan alltför mycket smärta. Jag stannar och lyssnar flera gånger på min väg mot huset. Till sist ligger jag bakom det glesa starrgräset. Allt är sig likt, 27 inte en detalj har rubbats. Jag avancerar till komposten. Den stinker av urin och träck. I ena hörnet och höjd över den slemmiga massan finns en rund avträdespinne. I en murspringa sitter torkat gräs faststucket för torkning. Det är så de lever, landkrabborna – till sjöss tvättar vi baken direkt i havet. Avträdespinnen är armtjock, lenslipad och försilvrad av ålder. Det måste vara en rik människa som bor här, att använda trä att skita från!

Jag osäkrar karbinen, går i skjutställning och langar upp en sten på husets plåttak där den skramlar ner med sådan kraft att jag nästan tror den bryter igenom. Men inte en rörelse från huset. Efter en halvtimme springer jag fram och trycker mig mot husets vägg. Jag smyger mot dörröppningen och hukar under det runda ventilfönstret. Precis som Kapten tränat mig hoppar jag snabbt på snedden in genom dörrhålet och går omedelbart ner på knä. Det är omöjligt att se något i mörkret. Av lukten att döma har en människa vistats här nyligen. När ögonen hunnit vänja sig ser jag i den grå ljusgatan från fönstret ett plåtbord mitt i rummet. Till höger kan jag ana en spis. Två sänggavlar stiger fram ur skumrasket till vänster. Jag hör bara mitt eget näsflåsande.

Grå detaljer hoppar i ögonvrån: intill spisen står hyllor av sten, vid den inre klippväggen tynger kläder på överlastade hängare. Bredvid ena sängen en stol i gjutjärn. I sängen ligger någon. Jag hejdar min första impuls att tömma magasinet mot den liggande. Men om den som ligger där är beväpnad

28 hade han skjutit för länge sedan. Jag går fram mot sängen med vapnet i ögonhöjd. Långsamt sänker jag pipan och trycker mynningen mot den orörliga kroppen. Jag kör med kraft pipan i kroppen. En svag duns men inget mänskligt ljud. Jag tar ett steg mot huvudänden och river med vänster hand bort filten; jag är så upphetsad att jag knappt känner smärtan. Ett litet, skalligt huvud ligger på sidan med kinden tryckt i en hoprullad säck. En frän pisslukta väller upp.

Den som ligger där är död. Liket är utmärslat men har inte börjat ruttna. När jag tar i den böjda armen sitter stelheten ännu i. Den döde är klädd i en alldeles för stor tröja men underkroppen är bar. Med undran stirrar jag på likets skrev. Där finns ingen lem. Under den glesa tussen grårött hår är det tomt. Det måste vara en kvinna. Allt stämmer med bilderna jag sett ombord, det stämmer med besättningens otaliga historier om springor och dolda öppningar.

Som barn träffade jag säkert kvinnor utan att veta om det: inte så att alla människor såg likadana ut, men det som kan ha skilt kvinnor från män var mindre påfallande än andra kännetecken. Alla bytade på sig vad lump de kom åt. Alla var skalliga, smutsiga, såriga, bleka – vad man lade märke till var att en del var långa, andra krökta, somliga uppsvullna, några skrangliga och torra som pinnar. Jag minns inte heller någon skillnad på rösterna hos män och hos dem som kanske var kvinnor: alla talade skrovligt, hest, muttrande eller pinat piggt. Det var på ansiktena man lättast kunde skilja på folk. Om näsan var bräckt eller rak, lång eller hopknölad mellan ögonen. På en del satt ögonen tätt ihop, på andra ut åt sidorna som på en hund. Sedan var det tändernas antal och färg. Mest handlade det kanske om ansiktets helhet, om vilken

varning man kunde läsa där: arg, bitsk, ledsen, lurad, avvisad, utlämnad, sovande, ryckig, säljande, lismande, dödsförskräckt. Och färgen: blekskärt, blekblått, blekgult, blekflammigt. I skyddsrummet kunde jag aldrig peka ut vilka som var kvinnor. Någon praktisk betydelse hade det inte heller. Min egen mor var ju död sedan länge. 29

När jag gick till sjöss hörde jag de vanliga historierna: kvinnor tål inte sjön, kvinnor förhäxas och dessutom drabbas alla kvinnor förr eller senare av otäcka blödningar som kan smitta. Genom ett hål i kroppen – oklart var – påstods kvinnorna med jämna mellanrum, så jämna att man kunde använda dem som levande almanackor, göra sig av med en kopp orent blod. Mängderna ökade, det blev två koppar, en potta, en halv hink... men jag tror inte på den skrönan: vart tar i så fall det onda blodet vägen på oss män? Skulle inte vi ha dött i självförgiftning för länge sedan?

Jag har rullat in kvinnan i hennes egen filt och släpat ut henne på backen. Med ett knivskaft försökte jag peta i springan mellan benen för att se hur hon var skapad där, men jag hittade inte in. Nu sitter jag i dörröppningen och dricker surt öl ur en plåtkanna och knaprar rå potatis. Vem tillhör den andra sängen? Hur länge har den stått tom? Ett dygn, ett år? Säkert inte särskilt länge – hur skulle en urgammal kvinna ensam ha klarat sig här? Hon måste stå under någons beskydd. Vems?

När jag druckit och ätit mig mätt slår jag några ståltrådar runt det infiltade liket. Här finns inget hav som tar emot de döda. Marken består mest av sten. I potatislandet kan jag inte gräva ner henne. Det räcker med att stampa i en fåra för att

känna klippan under. Komposten vill jag inte böka i. Jag släpar liket ett hundratal meter bort där olikstora block sprängts loss från klippväggen. Jag trycker in henne i mellanrummet mellan två block och täcker den utstickande fotänden med småsten. Min onda axel gör att jag inte kan stapla på henne de tunga stenar som skall hindra henne från att fara runt och spöka om nätterna.

Jag tar mer mat ur stugan. Sova därinne vågar jag inte. Det får bli på platån ovanför, där jag för första gången sedan jag kom i land kan ligga varmt och torrt bland stulna filter. Jag har också tagit ett par stövlar. De är för små så jag får skära rum för hälarna med bajonetten.

Två nätter sover jag på platån men sedan kommer ett ordentligt skyfall och jag tar risken och flyttar in i stugan. I sängen vågar jag inte lägga mig men det går att klämma sig in under. Jag vågar inte hämta den lösa flygplansdörren på backen och sätta den för hålet. Jag spänner en snubbeltråd innanför tröskeln och sätter en balja och några grytor innanför: ingen skall kunna smyga in här ljudlöst. Den råa potatisen spränger i magen eftersom jag velat undvika att göra upp eld. Ölet ger mig sura uppstötningar men det gör mig också lummig och smålycklig. Ombord drack vi varje dag. En dag utan fylla hade lett till myteri. Men det är en gåta varifrån Kapten får allt risvin.

Nästa dag hinkar jag upp vatten ur brunnen och vattnar potatislandet. Sedan gör jag en mera noggrann inventering av huset. Kläder finns i stort överflöd, skor och stövlar är det sämre med. Vapen finns inte, vilket är ytterst förvånande. Visser-

ligen är det långt till havet och fientligt sinnade båtar, men jag har hittills aldrig träffat på en fri människa som inte ägt vapen. Öl finns i diverse kannor och burkar men inget risvin. Förutom gammal skrumpen och svartnad potatis i en säck finns potatismjöl och potatisbröd. Litet grått salt finns. Någon torkad fisk finns däremot inte. Men framför spisen hänger rader av torkade örter.

Jag kryper runt och vickar på alla utstickande stenar. Bakom den första lösa ligger en cigarrettändare. Den är tom förstås men gnistan fungerar. Den borde vara lika mycket värd som en fungerande pistol. I ett annat hemligt fack finns nål och tråd av olika grovlek – också av stort bytesvärde. I ett tredje fack ligger ett par felfria glasögon inlindade i ett stycke gult mjukt skinn. Vidare hittar jag blyertsstumpar och ett spiralblock gulnat papper så sprött att det rämner när man tar i det. Men ingenstans vapen, ammunition eller sprängämnen.

Denna kväll lägger jag mig ovanpå ena sängen, den som liket inte legat i. Ändå vågar jag inte somna. Inte så mycket av rädsla för att bli överraskad av någon hemvändande som i skräck för kvinnan. Jag har inte gjort något för att skydda mig mot gengångare. Hur gör man här på land? Jag är uppfostrad på havet. När vi lämpat ett lik i sjön brukade vi alltid slänga ett par handgranater efter för att visa vem som bestämde.

Jag väcks av åskan. Jag kliver upp för att sätta in dörren innan slagregnet kommer. Ute råder dimma, åskvädret drar fram ovanför. Det går inte att urskilja de enskilda blixterna: plötsligt flämtar dimman till, pulserar i ett totalt ljus. Inte ens mullret har någon riktig skärpa, åskan varken fräser eller smäller. Ljudet tycks i stället bolma upp ur själva marken som om jor-

den ruskat på sig. Jag gör en snabb rusning ut på backen för att slita åt mig aluminiumdörren. När jag vänt mig om och släpar dörren i handtaget, känner jag att det är någon bakom mig. Någon som jag inte kan se står och ser på mig. Någon
32 som själv inte hörs väntar tålmodigt på att jag skall våga dra nästa andetag. Snabbt springer jag in i huset och får fast dörren i hålet.

Därinne hämtar jag automatkarbinen, osäkrar och ställer mig ett par meter från fönsterventilen så att inget ljus skall falla på mig. I nästa blixtnöje ser jag den skinnotta, skalliga och solgula gumman. Hon står därute iförd en vit klänning. Armarna har hon sträckt framåt, uppåt mot mig. Hennes läppar rör sig, hennes rynkiga ansikte ler med silvertänder; de tomma ögonhålorna strålar som förgyllda koppar.

Jag sjunker ner på sängen. Jag har inget minne av min mor. Jag vet bara det som pappa berättade: att hon var ung och vacker med långt blont hår och blå ögon. Pappa hade ett foto av henne i brudklänningen – en likadan som kvinnan därute lagt sig till med för att locka mig ur huset.

Hon skulle behöva sig ett par handgranater för att inse att här är det jag som bestämmer. I mörkret drar jag loss magasinet från karbinen och mjölkar ur alla patronerna. Sedan stoppar jag tillbaka två. Jag sparkar upp dörren och skjuter åt det håll där hon sist syntes. När nästa blixtnöje tänder dimman syns gestalten inte längre.

Jag står vid brunnen och ruskar på huvudet för att få vattnet ur örat. Alltsedan jag drogs med i sandlavinen och hamnade i strandsvallet har öronen varit täppta av sand och vax. Jag har gjort en ögla på en tunn ståltråd. Forsiktigt lirkar jag in ögla i örat. När jag drar ut den igen sitter där en svart och kletig klump. Men jag hör inte bättre; det slår bara värre lock för örat. Jag kröker mig framåt, kastar med överkroppen, reser mig hastigt och klappar med handen från motsatt sida. . . Det står två män på klippan ovanför huset!

Jag sliter åt mig automatvapnet och hukar bakom det enda skydd som finns: den buckliga hinken. Männerna däruppe vinkar vänligt. Den ene är onaturligt lång, kanske två meter; den andre kort och tung. Bägge bär säckar över axeln som de släpper ner. Några synliga vapen bär de inte. När de börjar ta sig nerför klippan ser jag att den korte är gammal och haltar lätt. Den långe däremot verkar spänstig och kan inte vara över sextio.

Jag håller dem på kornet. Än är avståndet för stort. Jag har så få skott kvar att min enda möjlighet är prickskytte; jag har inte råd att slänga iväg en kärve på måfå. Nere på backen går de isär. Det minskar mina chanser. Jag siktar mot den långe, gubben kan jag klubba med kolven. . . om de är ensamma vill säga: att de nu kommer emot mig obehäpnade talar för att de har kumpaner som ligger och siktar uppifrån platån.

Den långe är märkvärdig på ännu ett sätt: han har en tät och präktig gråvitsvart hårkalufs. Det ser ut som om han